Bölüm 9

Arapçada Sulâsî Mezîd Fiiller-II

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 9

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

2 Sulâsî Mezîd Fiil Kalıpları (İki ve Üç Harf Eklenenler)

2 Sulâsî fiile iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzâri, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

3 Arapçada Kalıp İfadeler

3 Arapçada sık kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Sulâsî Mezîd Fiiller الفعل الثلاثي المزيد

GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapçada üç harften oluşan (sulâsî) fiillere bir, iki ya da üç harf eklenerek elde edilen fiillere sulâsî mezîd fiiller adı verildiğinden bahsetmiş ve sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını 8. Bölümde anlatmıştık. Bu Bölümde ise sulâsî fiillere iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıpları üzerinde durulacaktır.

Arapçada sulâsî fiillere iki harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıpları اِفْتَعَلَ (ifte‘ale), اِنْفَعَلَ (infe‘ale), تَفَعَّلَ (tefa‟ale), تَفاعَلَ (tefâ‘ale), اِفْعَلَّ (if‘alle); üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıbı اِسْتَفْعَلَ (istef‘ale)'dir. Sulâsî fiiller bu kalıplara uyarlandıklarında anlam yönünden bir takım değişikliklere uğrarlar. Bu mezîd fiil kalıpları verilirken kalıpların işlevlerinin anlatılmasının yanı sıra, şu ana kadar öğrenmiş olduğunuz bazı fiil türlerinin bu kalıplarda mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak nasıl çekimlendiklerine de değinilecektir.

Bölüm içinde sulâsî fiillere iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarının kullanımına yönelik verilen dilbilgisi örneklerinin yanı sıra, Arapçada kullanılan bazı kalıp ifadelere yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 9

العربية في حياتنا اليوميّة ٩

Sevindirici Bir Haber

Selim: Günaydın Mahmut!

Mahmut: Günaydın Selim!

Selim: Fakültede görüşmeyeli bir hafta oldu.

Mahmut: Doğru, bu günlerde araştırmayla meşgulüm. Ay sonunda Beyrut Üniversitenin düzenlediği uluslararası bir konferansa katılacağım.

Selim: Allah yardımcın olsun kardeşim. Doğrusu sana sevindirici haberlerim var.

Mahmut: Söyle!

خَبَرٌ سارّ

سليم: صباح الخير يا محمود!

محمود: صباح النور يا سليم!

سليم: صارَ أسْبُوعاً و نَحْنُ لَمْ نَتَقابَلْ في الكُلّيّة.

محمود: صَحِيح، أنا مَشْغُول بالبَحْث في هذه الأيّام. في نِهاية الشَّهْر سَوْفَ أشْتَرِكُ في مُؤْتَمَر دُوَلي تُنَظِّمُهُ جامِعَةُ بَيْروت.

سليم: رَبُّنا يُعِينُكَ يا أخي. في الحَقِيقة عِنْدي لَكَ أَخْبارٌ سارَّة.

محمود: أَبْشِرْ!

Selim: İlk haber, ben Fakülte Kur'ân-ı Kerîm Okuma Yarışmasında birinciliği ve 1000 TL'lik bir ödül kazandım.

Mahmut: Tebrikler.

Selim: Teşekkürler. İkinci haber, bir hafta önce sigarayı bıraktım.

Mahmut: Bu harika bir haber. Bunu duyduğuma gerçekten mutlu oldum. Bunu kutlamak gerek.

Selim: Bu akşam seni yemeğe davet etmekten mutluluk duyarım.

Mahmut: Korkarım davetine icabet edemeyeceğim.

Selim: Niçin? Bir engel mi var?

Mahmut: Kütüphanede kalıp saat ona kadar çalışmayı planlıyordum.

Selim: İhtiyaç duyduğun kitapları kütüphaneden ödünç alıp eve götürebilirsin. Akşam yemeğinden sonra da gece geç saatlere kadar evde çalışırsın.

Mahmut: Bu harika bir fikir. Öyleyse söyle bana ne zaman ve nerede buluşuyoruz?

Selim: Akşam saat 7:00'de Kent Lokantasında.

Mahmut: Başka insanlar da olacak mı bizimle?

Selim: Hayır, sadece sen ve ben.

Mahmut: Peki, anlaştık. Şimdi nereye gidiyorsun?

Selim: Bölüme gidiyorum. Bölümde bir yüksek lisans tez savunması var. Ürdünlü bir öğrenci bir ay önce tezini teslim etmişti, bugün de jüri önünde savunmasını yapacak.

Mahmut: Ona başarılar diliyorum. Akşam inşallah Kent Lokantasında görüşürüz.

Selim: Hoşça kal!

Mahmut: Güle güle.

سليم: الخَبَرُ الأَوَّلُ هو أَنّني فُزْتُ بالمَرْكَزِ الأَوَّلِ فِي مُسَابَقَةِ الكُلِّيَّة لِتِلاوَةِ الْقُرْآنِ الكَرِيم و بِجائِزَةٍ قَدْرُها أَلْف لِيرة تُرْكِيَّة.

محمود: أَلْف مَبْروك!

سليم: بَارَكَ الله فيك! الخَبَر الثَّاني هو أَنّي اِمْتَنَعْتُ عن التَّدْخِين مُنْذُ أُسْبُوع.

محمود: هذا خَبَرٌ رائِع. سَعِدْتُ بِسَمَاعِه جِدًّا، يَجِبُ الاحْتِفَال بِهِ.

سليم: يُسْعِدُنِي أن أَدْعُوكَ إِلَى العَشاءِ هذا المساء.

محمود: أَخافُ أَنّي لا أَسْتَطِيعُ أن أُلَبِّيَ دَعْوَتَك.

سليم: لماذا؟ هل عِنْدَك مَانِع؟

محمود: كُنْتُ أَعْتَزِمُ أَنْ أَبْقَى فِي المَكْتَبَة و أَدْرُس حَتَّى الساعةِ العاشِرَة.

سليم: يُمْكِنُك أنْ تَسْتَعِيرَ الكُتُبَ الَّتِي تَحْتَاجُ إِلَيْها مِن المكتَبَة و تأْخُذها إلى البَيْت، و بَعْدَ العَشَاء تَدْرُسُ فِي البَيْت حَتّى السَّاعَاتِ الْمُتَأَخِّرة بِاللَّيْل.

محمود: هذه فِكْرَةٌ رَائِعَة. إذَنْ قُلْ لِي مَتَى و أَيْنَ نَلْتَقِي؟

سليم: نَلْتَقِي فِي مَطْعَمِ المَدِينَة فِي السَّاعَة السَّابِعَة مَسَاءً.

محمود: هل سَيَكُونُ مَعَنَا أَشْخاصٌ آخرون؟

سليم: لا، أَنْتَ و أنا فَقَطْ.

محمود: و هو كَذلِك. إلى أَيْنَ تَذْهَبُ الآن؟

سليم: أَذْهَبُ إِلَى القِسْم، فهُنَاكَ مُنَاقَشَةُ رِسَالَة ماجِسْتِير. طالبٌ أُرْدُنِي قَدَّمَ رِسَالَتَه قَبْلَ شَهْر و سَيُدَافِعُ عَنْها أَمامَ اللَّجْنَة.

محمود: أَتَمَنَّى لَهُ التَّوْفيق. ولِقَاؤُنا مَسَاءً فِي مَطْعَمِ المَدِينَة إِنْ شَاءَ الله.

سليم: مع السَّلامَة.

محمود: فِي أَمَانِ الله.

Öğrenme Çıktısı

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Araştır / Tekrarla 1

Verilen diyalogda geçen mezîd fiilleri bulunuz. Altını çiziniz. Anlamlarını araştırınız.

İlişkilendir / Karşılaştır

Sulâsî fiillerin üç harfli hallerindeki anlamlarıyla iki ve üç harf eklendikten sonra değişen anlamları arasında bir karşılaştırma yapınız.

Anlat / Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz, sizin de buna benzer bir anınız varsa Arapça olarak anlatmaya çalışınız.

DİLBİLGİSİ: SULÂSÎ MEZÎD FİİL KALIPLARI (İki ve Üç Harf Eklenenler)

القواعِد: الفعل الثلاثي المزيد بحرفين أو ثلاثة أحرف

Arapçada üç harften oluşan (sulâsî) fiillere bir, iki ya da üç harf eklenerek elde edilen fiillere "sulâsî mezîd fiiller" adı verildiğinden bahsetmiş ve sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını 8. Bölümde anlatmıştık. Bu Bölümde sulâsî fiillere iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıpları üzerinde duracağız.

Sulâsî Fiile İki Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları

Sulâsî fiillere iki harf eklenerek elde edilen 5 fiil kalıbı bulunmaktadır. Bunlar:

1. Başa *elif*, ortaya *te* getirilmek suretiyle elde edilen اِفْتَعَلَ (*ifte'ale*),
2. Başa *elif* ve *nûn* getirilmek suretiyle elde edilen اِنْفَعَلَ (*infe'ale*),
3. Başa *te* getirilerek ve 'aynu'l-fiilin tekrarlanması (şedde ile harekelenmesi) ile elde edilen تَفَعَّلَ (*tefa''ale*),
4. Başa *te* getirilerek ve fâu'l-fiilden sonra bir *elif* eklenerek elden edilen تَفَاعَلَ (*tefâ'ale*),
5. Başa *elif* getirilerek ve lâmu'l fiilin tekrarlanması (şedde ile harekelenmesi) ile elde edilen اِفْعَلَّ (*if'alle*) kalıplarıdır.

Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yeni anlamlar kazanırlar. Şimdi sulâsî fiile iki harf eklenerek elde edilen bu kalıpların mâzî, muzâri, emir ve mastar hallerini bir tablo olarak görelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِفْتِعالٌ	اِفْتَعِلْ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ
اِنْفِعالٌ	اِنْفَعِلْ	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ
تَفَعُّلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
تَفَاعُلٌ	تَفَاعَلْ	يَتَفاعَلُ	تَفَاعَلَ
اِفْعِلالٌ	اِفْعَلَّ	يَفْعَلُّ	اِفْعَلَّ

dikkat

Sulâsî fiiller bu kalıplara uyarlandıklarında anlam yönünden bir takım değişikliklere uğrarlar. Bu fiillerin mâzî, muzâri, emir ve mastarları kalıplaşmıştır. Fiilden fiile farklılık göstermez. Her kalıbın işlevi ve sulâsî fiile kattığı anlam farklı olsa da fiilin anlam değişimini ve kazandığı yeni anlamı öğrenmek için sözlüğe bakmanızı öneririz. Şimdiye değin öğrenmiş olduğunuz sahîh ve mu'tel fiiller bu kalıplarda mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak çekimlenebilirler. Bu kalıplarda başta bulunan hemzelerin hepsi hemzetu'l-vasl (ulama hemzesi)'dır; ister mâzî, ister emir, isterse mastar formunda olsun bu hemzeler ulama durumunda (örneğin başında vâv veya fe bulunduğunda) okunmazlar.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, sulâsî fiile iki harf eklenerek elde edilen fiillerin muzârilerinde muzâraat harfinin hep fetha ile harekeleniyor olmasıdır. Bu yönüyle sulâsî mucerred fiillerle aynıdırlar. Muzârilerinde muzâraat harfinin damme ile harekelendiği fiil grubunun, sulâsî fiile bir harf eklenerek elde edilen fiiller olduğunu 8. Bölümde gördüğümüzü burada hatırlayalım.

Şimdi bu fiil kalıplarının sulâsî fiillere uyarlanışını ve sulâsî fiillere anlamca ne tür etki ettiğini birkaç örnek fiil üzerinde görelim:

1. اِفْتَعَلَ (veya اِفْتِعالٌ) kalıbı:

Bu kalıbın mâzî, muzâri, emir ve mastar biçimi şu şekildedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِفْتِعالٌ	اِفْتَعِلْ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ

Bu kalıp genellikle sulâsi fiillerin dönüşlülüğünde kullanılır. Bu kalıba uyarlanan bir sulâsî fiil, her zaman dönüşlülük ifade etmez, yeni anlamlar da kazanabilir:

جَمَعَ : topladı → اِجْتَمَعَ : toplandı
فَتَحَ : açtı; fethetti → اِفْتَتَحَ : açılış yaptı, açtı

اِجْتَمَعَ الطُّلّابُ في حَديقة الكُلِّيَّةِ. (Öğrenciler fakültenin bahçesinde toplandı.)

اِفْتَتَحَ الوَزيرُ مَرْكَزَ تَعْليمِ اللّغات. (Bakan, dil öğretim merkezinin açılışını yaptı.)

Şimdi sahîh ve mu'tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	Sulâsî
اِشْتِراكٌ katılmak, katılım	اِشْتَرِكْ katıl!	يَشْتَرِكُ katılıyor	اِشْتَرَكَ katıldı	شَرِكَ ortak oldu
اِجْتِماعٌ toplanmak, toplantı	اِجْتَمِعْ toplan!	يَجْتَمِعُ toplanıyor	اِجْتَمَعَ toplandı	جَمَعَ topladı
اِكْتِسابٌ kazanmak, kazanım	اِكْتَسِبْ kazan!	يَكْتَسِبُ kazanıyor	اِكْتَسَبَ kazandı	كَسَبَ kazandı
اِنْتِقالٌ taşınmak, taşınma	اِنْتَقِلْ taşın!	يَنْتَقِلُ taşınıyor	اِنْتَقَلَ taşındı	نَقَلَ nakletti
اِغْتِسالٌ yıkanmak	اِغْتَسِلْ yıkan!	يَغْتَسِلُ yıkanıyor	اِغْتَسَلَ yıkandı	غَسَلَ yıkadı
اِرْتِكابٌ (günah, suç) işlemek	اِرْتَكِبْ (günah, suç) işle!	يَرْتَكِبُ (günah, suç) işler	اِرْتَكَبَ (günah, suç) işledi	رَكِبَ bindi

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere, sulâsî fiil bu kalıba girdiğinde, genellikle dönüşlülük ifade etse de (topladı/toplandı; yıkadı/yıkandı vs) bu genel çerçevenin dışında kalan durumlar da vardır (bindi/suç işledi; açtı/ açılış yaptı, açtı vs).

Misâl-i vâvî fiiller bu kalıba girdiğinde ses uyumu gereği baştaki vâv harfi te'ye dönüşür. Örnek:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	Sulâsî
اِتِّصالٌ temas kurmak, bağlantı, iletişim	اِتَّصِلْ temas kur, görüş	يَتَّصِلُ temas kurar, görüşür	اِوْتَصَلَ ← اِتَّصَلَ temas kurdu, görüştü	وَصَلَ ulaştı
اِتِّحادٌ birleşmek, birlik	اِتَّحِدْ birleş, birlik ol	يَتَّحِدُ birleşir	اِوْتَحَدَ ← اِتَّحَدَ birleşti	وَحَدَ bir oldu, tek oldu
اِتِّفَاقٌ anlaşmak, ittifâk	اِتَّفِقْ anlaş	يَتَّفِقُ anlaşıyor	اِوْتَفِقَ ← اِتَّفَقَ anlaştı	وَفِقَ uygun oldu

اِتَّصَلَ المـُديرُ بالعُمّالِ هاتِفِيًّا. (Müdür işçilerle telefon görüşmesi yaptı.)

اِتَّحَدَ العَالَمُ لِإنْهاءِ الْعُنْفِ ضِدَّ الْمَرْأَةِ. (Dünya, kadına karşı şiddeti sona erdirmek için birlik oldu.)

Aşağıdaki örnek cümleleri inceleyelim.

اِغْتَسَلَ بالصَّابونِ. (Sabunla yıkandı.)

اِشْتَرَكَ كُلُّ طالِبٍ في الامْتِحانِ. (Her bir öğrenci sınava katıldı.)

Cümlenin irâbı: اِشْتَرَكَ mâzî fiil (mezîd), (اِفْتَعَلَ) kalıbından, كُلُّ fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, ayrıca muzâf; طالِبٍ muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra; في harf-i cer, الامْتِحانِ ise mecrûrdur, cer alâmeti sondaki kesradır.

Yeni bir eve taşındık. اِنْتَقَلْنا إلى بَيْتٍ جَديدٍ.

2. اِنْفَعَلَ (veya اِنْفِعالٌ) kalıbı:

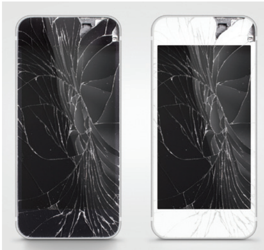
Bu kalıbın mâzî, muzâri, emir ve mastar biçimi şu şekildedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِنْفِعالٌ	اِنْفَعِلْ	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ

Bu kalıp genellikle geçişli bir fiili geçişsiz yapmak için kullanılır. Dönüşlülük ifade ettiği durumlar da vardır. Anlam yönünden edilgen yapı ile çoğu zaman aynı olsa da fiil edilgen değildir. Şimdi sahîh ve mu'tel bazı fiilleri (اِنْفَعَلَ) kalıbına uyarlayarak yapı ve anlam değişimini görelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	Sulâsî
اِنْكِسارٌ kırılmak	اِنْكَسِرْ kırıl!	يَنْكَسِرُ kırılıyor	اِنْكَسَرَ kırıldı	كَسَرَ kırdı
اِنْفِتَاحٌ açılmak, açılım	اِنْفَتِحْ açıl!	يَنْفَتِحُ açılıyor	اِنْفَتَحَ açıldı	فَتَحَ açtı
اِنْدِفَاعٌ atılmak	اِنْدَفِعْ atıl!	يَنْدَفِعُ atılıyor, itiliyor	اِنْدَفَعَ atıldı, itildi	دَفَعَ itti
اِنْفِجَارٌ patlamak	اِنْفَجِرْ patla!	يَنْفَجِرُ patlıyor	اِنْفَجَرَ patladı	فَجَرَ patlattı, yardı
اِنْقِضَاء geçmek	اِنْقَضِ geç!	يَنْقَضِي geçiyor	اِنْقَضَى geçti	قَضَى geçirdi
اِنْقِيَادٌ sürüklenmek	اِنْقَدْ sürüklen	يَنْقَادُ sürükleniyor	اِنْقَادَ sürüklendi	قَادَ sürdü

Şimdi bu fiili hem sulâsî hem mezîd şekliyle cümle içinde kullanalım.

كَسَرَ الطِّفْلُ زُجاجَ الْجَوَّالِ. Çocuk cep telefonunun camını kırdı.
اِنْكَسَرَ الزُّجاجُ. Cam kırıldı.

فَتَحَ الرَّجُلُ البابَ. Adam kapıyı açtı.
اِنْفَتَحَ البابُ. Kapı açıldı.

Bu cümlenin irâbı; اِنْفَتَحَ mâzî fiil (mezîd, اِنْفَعَلَ kalıbından), الباب fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme şeklindedir.

3. تَفَعَّلَ (veya تَفَعُّل) kalıbı:

Bu kalıp, genellikle (فَعَّلَ) kalıbından bir derece dönüşlülüğü sağlar. Örneğin (شَجَّعَ) "birine cesaret vermek, birini teşvik etmek, yüreklendirmek"; (تَشَجَّعَ) "cesaretlenmek" anlamındadır. Ya da (عَلَّمَ) "öğretmek" anlamında iken (تَعَلَّمَ) "öğrenmek" anlamındadır. Bununla birlikte sulâsî fiile yeni anlamlar kazandırdığı da olur.

تَفَعَّلَ kalıbının mâzî, muzâri, emir ve mastar şekli ve نَزَلَ fiilinin bu kalıba uyarlanış biçimi aşağıda verilmektedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
تَفَعُّلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
تَنَزُّلٌ düzeyine inmek	تَنَزَّلْ düzeyine in!	يَتَنَزَّلُ düzeyine iniyor	تَنَزَّلَ düzeyine indi

Şimdi sahih ve mu'tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve bu kalıba uyarlanan bir sulâsî fiilin anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	Sulâsî
تَعَلُّمٌ öğrenmek	تَعَلَّمْ öğren!	يَتَعَلَّمُ öğreniyor	تَعَلَّمَ öğrendi	عَلِمَ bildi
تَحَمُّلٌ üstlenmek	تَحَمَّلْ üstlen	يَتَحَمَّلُ üstleniyor	تَحَمَّلَ üstlendi, yüklendi	حَمَلَ taşıdı
تَوَجُّهٌ yönelmek, yöneliş	تَوَجَّهْ yönel!	يَتَوَجَّهُ yöneliyor	تَوَجَّهَ yöneldi	وَجُهَ seçkin oldu
تَوَقُّعٌ beklemek, beklenti	تَوَقَّعْ bekle!	يَتَوَقَّعُ bekliyor	تَوَقَّعَ bekledi	وَقَعَ oldu
تَفَرُّقٌ dağılmak, parçalanmak	تَفَرَّقْ dağıl!	يَتَفَرَّقُ dağılıyor	تَفَرَّقَ dağıldı	فَرَقَ böldü

Yukarıda belirttiğimiz gibi bu kalıp genellikle (فَعَّلَ) kalıbından bir derece dönüşlülüğü sağlar. Bazen de (فَعَّلَ) kalıbına uyarlanış biçimiyle aynı anlamı taşır. Ne var ki (فَعَّلَ) kalıbındaki biçimi doğrudan nesne alırken, (تَفَعَّلَ) kalıbındaki biçimi genellikle (مَعَ) ile birlikte kullanılır. Örnek:

كَلَّمْتُ الطَّبِيبَ هذا الصَّباح. (Bu sabah doktorla konuştum.)

تَكَلَّمْتُ مَعَ الطَّبِيبِ هذا الصَّبَاح. (Bu sabah doktorla konuştum.)

حَدَّثْتُ المَرِيضَ هذا الصَّباح. (Bu sabah hastayla konuştum.)

تَحَدَّثْتُ مَعَ المَرِيضِ هذا الصَّبَاح. (Bu sabah hastayla konuştum.)

هَلْ تَكَلَّمْتَ مع المـُدير؟ Müdürle konuştun mu?

لا. ما تَكَلَّمْتُ مَعَهُ بعْدُ. Hayır. Onunla henüz konuşmadım.

4. تَفاعَلَ (veya تَفَاعُل) kalıbı:

Bu kalıba giren bir sulâsî fiil, genellikle işdeşlik ifade eder. Bu kalıp ayrıca bazı sulâsî fiillere, …gibi olmak, …gibi davranmak anlamlarını da kazandırır. Örneğin (مَرِضَ) "hastalandı" anlamındayken, (تَمارَضَ) "hasta numarası yaptı" anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, bu amaçların dışında yeni anlamlar elde etmek için de kullanılır.

تَفاعَلَ kalıbının mâzî, muzâri, emir ve mastar şekli aşağıda verilmektedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
تَفاعُلٌ	تَفاعَلْ	يَتَفاعَلُ	تَفاعَلَ
تَعاوُنٌ iş birliği yapmak	تَعاوَنْ iş birliği yap!	يَتَعاوَنُ iş birliği yapıyor	تَعاوَنَ iş birliği yaptı

Şimdi sahîh ve mu'tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve bu kalıba uyarlanan bir sulâsî fiilin anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	Sulâsî
تَجاهُلٌ bilmezden gelmek	تَجاهَلْ bilmezden gel!	يَتَجاهَلُ bilmezden geliyor	تَجاهَلَ bilmezden geldi	جَهِلَ cahil oldu
تَعارُفٌ tanışmak	تَعارَفْ tanış!	يَتَعارَفُ tanışıyor	تَعارَفَ tanıştı	عَرَفَ bildi, tanıdı
تَراجُعٌ geri çekilmek	تَراجَعْ geri çekil!	يَتَراجَعُ geri çekiliyor	تَراجَعَ geri çekildi	رَجَعَ döndü
تَداخُلٌ müdahale etmek	تَداخَلْ müdahale et!	يَتَداخَلُ müdahale ediyor	تَداخَلَ müdahale etti	دَخَلَ girdi
تَواجُدٌ bulunmak	تَواجَدْ bulun!	يَتَواجَدُ bulunuyor	تَواجَدَ bulundu	وَجَدَ buldu
تَناوُلٌ ele almak	تَناوَلْ ele al!	يَتَناوَلُ ele alıyor	تَناوَلَ ele aldı	نالَ elde etti
تَناسٍ (التَّناسِي) unutmuş görünmek	تَناسَ unutmuş görün!	يَتَناسَى unutmuş görünüyor	تَناسَى unutmuş göründü	نَسِيَ unuttu

Bir sulâsî fiil, (فاعَلَ) kalıbında işdeşlik ifade ediyorsa, bu kalıba uyarlandığında da aynı anlamı ifade eder. Ne var ki (فاعَلَ) kalıbındaki biçimi doğrudan nesne alırken, (تَفاعَلَ) kalıbındaki biçimi genellikle (مَعَ) ile birlikte kullanılır. Örnek:

كاتَبْتُ مُحَمَّدًا. (Muhammed ile yazıştım.)

تَكَاتَبْتُ مَعَ مُحمدٍ. (Muhammed ile yazıştım.)

قَابَلْتُ مُحَمَّدًا. (Muhammed ile görüştüm.)

تَقَابَلْتُ مَعَ مُحمدٍ. (Muhammed ile görüştüm.)

نَاقَشْتُ مُحَمَّدًا. (Muhammed ile tartıştım.)

تَنَاقَشْتُ مَعَ مُحمدٍ. (Muhammed ile tartıştım.)

5. اِفْعَلَّ (veya اِفْعِلال) kalıbı:

Renk ve kusur durumu bildiren fiiller bu kalıpta kullanılırlar. Renk bildiren fiillere örnek olarak اِحْمَرَّ "kızardı", اِسْوَدَّ "karardı", اِصْفَرَّ "sarardı", اِبْيَضَّ "ağardı" verilebilir.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِفْعِلالٌ	اِفْعَلَّ	يَفْعَلُّ	اِفْعَلَّ
اِحْمِرارٌ kızarma, kırmızılaşma	اِحْمَرَّ (emir şekli pek kullanılmaz)	يَحْمَرُّ kızarıyor, kırmızılaşıyor	اِحْمَرَّ kızardı, kırmızılaştı

Kusur bildiren fiillere örnek olarak اِعْوَجَّ "topallaştı"; اِصْلَعَّ "kelleşti" verilebilir.

Sulâsî Fiile Üç Harf Ekleyerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları

Sulâsî fiile üç harf ekleyerek elde edilen mezîd fiil kalıpları dört tane olmakla birlikte bunlar arasında yaygın olarak kullanılan sadece bir kalıptır. Bu derste sizleri gereksiz ayrıntıyla meşgul etmemek amacıyla yaygın olarak kullanılan bu bir kalıp üzerinde durmakla yetineceğiz. Bu kalıp, sulâsî fiilin başına *elif, sin* ve *te* harfleri (است) getirilerek elde edilen اِسْتَفْعَلَ (*istef'ale*) kalıbıdır.

6. اِسْتَفْعَلَ (veya اِسْتِفْعالٌ) kalıbı:

Arapçada çok yaygın kullanılan sulâsî mezid fiil kalıplarından biridir. Sulâsî fiilin anlamına genellikle "istemek", "dilemek" gibi anlamlar katmak için kullanılsa da, bunun dışında yeni anlamlar elde etmek için de kullanılır.

اِسْتَفْعَلَ kalıbının mâzî, muzâri, emir ve mastar şekli ve غَفَرَ "bağışladı" fiilinin bu kalıba uyarlanmış biçimi aşağıda verilmektedir:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِسْتِفْعالٌ	اِسْتَفْعِلْ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ
اِسْتِغْفارٌ bağışlanma dilemek	اِسْتَغْفِرْ bağışlanma dile!	يَسْتَغْفِرُ bağışlanma diliyor	اِسْتَغْفَرَ bağışlanma diledi

Şimdi sahîh ve mu‘tel bazı fiillerin bu kalıba uyarlanışını ve bu kalıba uyarlanan bir sulâsî fiilin anlamca uğradığı değişimi bir tabloda inceleyelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
اِسْتِرْحَامٌ merhamet dilemek	اِسْتَرْحِمْ merhamet dile!	يَسْتَرْحِمُ merhamet diliyor	اِسْتَرْحَمَ merhamet diledi	رَحِمَ merhamet etti
اِسْتِخْدَامٌ kullanmak	اِسْتَخْدِمْ kullan!	يَسْتَخْدِمُ kullanıyor	اِسْتَخْدَمَ kullandı	خَدَمَ hizmet etti
اِسْتِعْمالٌ kullanmak	اِسْتَعْمِلْ kullan!	يَسْتَعْمِلُ kullanıyor	اِسْتَعْمَلَ kullandı	عَمِلَ çalıştı
اِسْتِقَامَةٌ dimdik olmak	اِسْتَقِمْ dimdik ol!	يَسْتَقِيمُ dimdik oluyor	اِسْتَقَامَ dimdik oldu	قَامَ kalktı
اِسْتِقْبَالٌ karşılamak	اِسْتَقْبِلْ karşıla!	يَسْتَقْبِلُ karşılıyor	اِسْتَقْبَلَ karşıladı	قَبِلَ kabul etti
اِسْتِئْذَانٌ izin istemek	اِسْتَأْذِنْ izin iste!	يَسْتَأْذِنُ izin istiyor	اِسْتَأْذَنَ izin istedi	أَذِنَ izin verdi

Görüldüğü gibi (اِسْتَفْعَلَ) kalıbı, sulâsî fiilin anlamına “istemek”, “dilemek” gibi anlamlar katma yanı sıra, fiilden yeni anlamlar elde etmek için de kullanılmaktadır.

اِسْتَقْبَلَتْنِي اِبْنَتِي فِي المَطَارِ.

Havaalanında beni kızım karşıladı.

Tevbe Sûresi 80. ayette إِسْتَغْفَرَ fiilinin kullanımını inceleyelim:

﴿إِسْتَغْفِرْ لَهُمْ أو لا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ.﴾ (Onlar için bağışlanma dile veya dileme.)

Arapça sulâsî mezîd fiillerin anlamlarıyla ilgili olarak, bunların önemli bir bölümünün Türkçeye mastar formlarıyla girmiş olduğunu fark etmiş olmalısınız. Kimi fiiller için mastarlarının sonuna "etmek", "yapmak" gibi yardımcı fiiller getirdiğinizde, o fiilin Türkçede kullanıldığını ve bu yolla da anlamlarının bir kısmını öğrenmiş olursunuz. Bununla birlikte şunu hiç aklınızdan çıkarmayınız: Bir fiil sadece bir anlama gelmez; Türkçede olduğu gibi Arapçada da fiillerin önemli bir bölümü birden çok anlama gelir. Bunların bir bölümü nüanslarla ayrılırken, bir bölümü oldukça farklı olabilmektedir. Bu nedenle bilmediğiniz bir kelimenin anlamı için sözlüğe baktığınız kadar, tanıdık kelimelerin farklı anlamları için de sözlük karıştırmayı ihmal etmeyiniz.

Sulâsî Mezîd Fiillerin Mâzî, Muzâri ve Emr-i Hazır Çekimi

Sulâsî mezîd fiil kalıplarına giren fiillerin çekimi, tıpkı sulâsî mucerred fiillerin çekimi gibi yapılır. Bir başka ifadeyle sulâsî bir fiilin mâzî çekiminde fiilin sonuna gelen ekler ile muzâri çekiminde fiilin başına ve sonuna gelen eklerin aynısı mezîd fiillerin mâzî ve muzâri çekimlerinde de gelir. Dolayısıyla emir ve nehiy çekimlerinde de bir değişiklik yoktur.

Aşağıda إِكْتَسَبَ fiilinin mâzî, muzâri ve emr-i hazır formundaki çekimini bu duruma örnek olarak inceleyiniz.

Fiilin mâzî çekimi:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ اِكْتَسَبُوا Onlar kazandılar	هُما اِكْتَسَبَا O ikisi kazandı	هُوَ اِكْتَسَبَ O kazandı	Gâib
هُنَّ اِكْتَسَبْنَ Onlar kazandılar	هُما اِكْتَسَبَتا O ikisi kazandı	هِيَ اِكْتَسَبَتْ O kazandı	Gâibe
أَنْتُمْ اِكْتَسَبْتُمْ Siz kazandınız	أَنْتُما اِكْتَسَبْتُمَا Siz ikiniz kazandınız	أَنْتَ اِكْتَسَبْتَ Sen kazandın	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِكْتَسَبْتُنَّ Siz kazandınız	أَنْتُما اِكْتَسَبْتُمَا Siz ikiniz kazandınız	أَنْتِ اِكْتَسَبْتِ Sen kazandın	Muhâtaba
نَحْنُ اِكْتَسَبْنَا Biz kazandık		أَنا اِكْتَسَبْتُ Ben kazandım	Mutekellim

Fiilin muzâri çekimi:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَكْتَسِبُونَ Onlar kazanırlar	هُما يَكْتَسِبَانِ O ikisi kazanır	هُوَ يَكْتَسِبُ O kazanır	Gâib
هُنَّ يَكْتَسِبْنَ Onlar kazanırlar	هُما تَكْتَسِبَانِ O ikisi kazanır	هِيَ تَكْتَسِبُ O kazanır	Gâibe
أَنْتُمْ تَكْتَسِبُونَ Siz kazanırsınız	أَنْتُما تَكْتَسِبَانِ Siz ikiniz kazanırsınız	أَنْتَ تَكْتَسِبُ Sen kazanırsın	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَكْتَسِبْنَ Siz kazanırsınız	أَنْتُما تَكْتَسِبَانِ Siz ikiniz kazanırsınız	أَنْتِ تَكْتَسِبِينَ Sen kazanırsın	Muhâtaba
نَحْنُ نَكْتَسِبُ Biz kazanırız		أَنا أَكْتَسِبُ Ben kazanırım	Mutekellim

Fiilin emr-i hâzır çekimi:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ اِكْتَسِبُوا Siz kazanınız	أَنْتُما اِكْتَسِبَا Siz ikiniz kazanınız	أَنْتَ اِكْتَسِبْ Sen kazan	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِكْتَسِبْنَ Siz kazanınız	أَنْتُما اِكْتَسِبَا Siz ikiniz kazanınız	أَنْتِ اِكْتَسِبِي Sen kazan	Muhâtaba

Sulâsî Mezîd Fiillerin Üçlü Kökünü Bulma

Sulâsî mezîd fiil kalıplarını öğrendiniz. Geçen Bölümde de ifade ettiğimiz gibi, Arapça sözlüklerin büyük bir bölümü fiilin üçlü kökünü esas almaktadır. Bu yüzden mezîd bir fiili sözlükte ararken bu sözcüğün üçlü kökünü bilmek son derece önemlidir ve bu, sözlük kullanabilmek için zorunlu bir beceridir. Şimdi sulâsî bir fiile iki veya üç harf eklenerek elde edilmiş olan, yani beş veya altı harften oluşan fiillerin üçlü kökünü bulmaya çalışalım.

Bu fiiller arasında en kolayı, altı harften oluşan fiillerin üçlü kökünü bulmaktır. Sizin de kolaylıkla fark edeceğiniz gibi, altı harften oluşan (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındaki fiilde ziyade harfler, fiilin üçlü kökünün önüne gelen (... اِسْت) harf öbeğidir. Bu harf öbeğini fiilin önünden çıkardığımızda geriye kalan bölüm fiilin üçlü köküdür:

Örnek:

اِسْتَقْبَلَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve (اِسْت) ön eki fazla harfleridir. Bu harfler çıkarıldığında (قبل) üçlü köküne ulaşılır. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz:

اِسْتَخْدَمَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (خدم)'dir.
اِسْتَقال : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (قال)'dir.
اِسْتَعْمَلَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (عمل)'dir.
اِسْتَشْرَقَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (شرق)'dır.
اِسْتَفْهَمَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (فهم)'dir.
اِسْتَراحَ : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (راح)'dır.
اِسْتَقْصَى : (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (قصى)'dır.

Beş harften oluşan fiillerin 5 farklı kalıbı olması dolayısıyla, bu fiillerdeki fazla harflerin hangileri olduğunu ayırt etmek, başlangıçta sizin için bir problem kaynağı olarak görünmeye elverişli ise de, kalıpları ezberlemenizden sonra bu ziyade harflerin hangileri olduğunu her fiil için çok kısa sürede kavrayacağınızı biliniz. Şimdiden denemeye başlayalım:

اِنْكَسَرَ : (اِنْفَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (كسر)'dir.
اِنْقَلَبَ : (اِنْفَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (قلب)'dir.
تَبارَكَ : (تَفاعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (برك)'dir.
تَنازَلَ : (تَفاعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نزل)'dir.
اِعْتَصَمَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (عصم)'dir.
اِسْتَلَمَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (سلم)'dir. (Burada fiilin - است – harfleriyle başlamış olması başta sizi yanıltmış olabilir. Gerçekten de fâu'l-fiili - س - harfi olan sulâsî fiillerde - اِسْتَفْعَلَ - kalıbı ile - اِفْتَعَلَ - kalıbı birbirine karıştırılabilir. Buradaki sîn harfinin üçlü kökten biri mi, yoksa ziyade harf mi olduğunu fiilin harf sayısına bakarak anlama yoluna gidiniz. Eğer fiil altı harften oluşuyorsa, o zaman sin harfi ziyadedir ve fiil - اِسْتَفْعَلَ - kalıbındandır. Fiil beş harften oluşmuşsa, o zaman bunun altı harften oluşan bir fiil kalıbı olan - اِسْتَفْعَلَ - ile alakası olamaz. Bu durumda sin harfi kök harflerinden biridir ve fiil - اِفْتَعَلَ - kalıbındandır, burada olduğu gibi. Bir iki örnek daha yapalım:

اِسْتَنَدَ : Dikkat! Fiil beş harften oluşuyor. O hâlde (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (سند)'dir.
اِسْتَبَقَ : Dikkat! Fiil beş harften oluşuyor. O hâlde (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (سبق)'dır.
اِسْتَنْبَطَ : Dikkat! Fiil altı harften oluşuyor. O hâlde (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نبط)'dır.
اِسْتَطَاعَ : Dikkat! Fiil altı harften oluşuyor. O hâlde (اِسْتَفْعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (طاع)'dır.
اِحْمَرَّ : (اِفْعَلَّ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (حمر)'dir.
اِسْوَدَّ : (اِفْعَلَّ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (سود)'dir.
تَمَرَّدَ : (تَفَعَّلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (مرد)'dir.

تَمَلَّقَ : (تَفَعَّلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (ملق)'dir.

اِنْتَظَرَ : Burada da tereddüde düşmüş olmalısınız; acaba bu fiil (اِفْتَعَلَ) kalıbından mıdır, yoksa (اِنْفَعَلَ) kalıbından mıdır, diye. Şunu unutmayınız ki, (ت) ile başlayan, yani fâu'l-fiili (ت) olan hiçbir fiil (اِنْفَعَلَ) kalıbında kullanılmaz. Dolayısıyla (...اِنْتَ) ile başlayan bütün fiillerde kök harfi (ت) değil, (ن)'dir. Bu bilgi ışığında (اِنْتَظَرَ) fiili, (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نظر)'dır. Bu bağlamda birkaç örnek daha yapalım:

اِنْتَحَرَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نحر)'dir.

اِنْتَبَهَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نبه)'dir.

اِنْتَهَكَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نهك)'dir.

اِنْتَحَلَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نحل)'dir.

اِنْتَسَبَ : (اِفْتَعَلَ) kalıbındandır ve sulâsîsi (üçlü kökü): (نسب)'dir.

أَفْعَلَ–يُفْعِلُ–أَفْعِلْ–إِفْعالٌ

فَعَّلَ–يُفَعِّلُ–فَعِّلْ–تَفْعِيلٌ/تَفْعِلَة

فاعَلَ–يُفاعِلُ–فاعِلْ–مُفاعَلَة/فِعالٌ

اِفْتَعَلَ–يَفْتَعِلُ–اِفْتَعِلْ–اِفْتِعالٌ

اِنْفَعَلَ–يَنْفَعِلُ–اِنْفَعِلْ–اِنْفِعالٌ

تَفَعَّلَ–يَتَفَعَّلُ–تَفَعَّلْ–تَفَعُّلٌ

تَفاعَلَ–يَتَفاعَلُ–تَفاعَلْ– تَفاعُلٌ

اِفْعَلَّ–يَفْعَلُّ–اِفْعَلَّ–اِفْعِلالٌ

اِسْتَفْعَلَ–يَسْتَفْعِلُ–اِسْتَفْعِلْ–اِسْتِفْعالٌ

Öğrenme Çıktısı

2 Sulâsî fiile iki ve üç harf eklenen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzârî, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

Araştır / Tekrarla 2

اِسْتَقْبَلَ، اِنْفَتَحَ، اِكْتَسَبَ fiillerindeki anlam değişimlerini Arapça sözlüklerden araştırınız.

İlişkilendir / Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Muhammed Sûresi" 19. ve "Kehf Sûresi" 76. ayet-i kerîmelerindeki mezîd fiilleri tespit ediniz.

Anlat / Paylaş

Sulâsî fiile iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını ezberleyiniz, arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

إِسْتَطاعَ – يَستَطيعُ أنْ...
...ebilmek, ...abilmek

Kendisinden sonra gelen muzâri fiilin sonunu nasb eder.

أَنا أَسْتَطيعُ أنْ أَعْزِفَ الكيتار.
Ben gitar çalabiliyorum.

هُوَ يَسْتَطيعُ أنْ يَتَكَلَّمَ اليابانِيَّة.
O, Japonca konuşabiliyor.

هُو إِسْتَطاعَ أَنْ يَفوزَ بالمَركَزِ الأَوَّل في السِّباق.
O, yarışta birinci gelebildi.

لا أسْتَطيعُ أنْ أمارِسَ هذه المِهْنَةِ.

Bu mesleği yapamam.

لا تَسْتَطيعُ أنْ تَقودَ السَّيَّارَةَ جَيِّداً.

Arabayı iyi süremiyorsun.

يَسْتَطيعُ أَنْ يَسْبَحَ جَيِّداً.

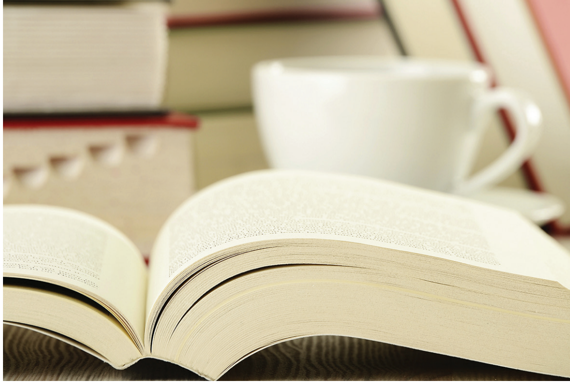
İyi yüzebiliyor.

ما هِوايَتُكَ؟

Hobin nedir?

ما هِواياتُكَ؟

Hobilerin nedir?

أَهَمُّ هوايَتي قِراءةُ الكُتُبِ.

En önemli hobim kitap okumaktır.

هِوايَتي جَمْعُ الطَّوابِعِ.

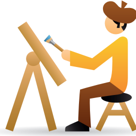
Hobim pul koleksiyonudur.

أَكْبَرُ هِوايَتي الِاسْتِماعُ إلى الموسِقى.
En büyük hobim
müzik dinlemektir.

Hobim yüzmektir.	هِوايَتي السِّباحَة.	ما هِواياتُكَ؟ Hobilerin nedir?
Hobim pul koleksiyonudur.	هِوايَتي جَمْعُ الطَوابِع.	
Hobim yolculuktur.	هِوايَتي السَّفَر.	
Hobim resimdir.	هِوايَتي الرّسم.	
Hobim dikiştir.	هِوايَتي الخِياطة.	
Hobim müzik dinlemektir.	هوايتي الِاسْتِماع إلى الموسيقى.	
Hobim yemek hazırlamaktır.	هوايتي إعْدادُ الطّعام.	
Hobim spor yapmaktır.	هِوايَتي الرّياضَة.	
Hobim avdır (avcılık).	هِوايَتي الصَّيْد.	

 رُكوبُ الأمْواج	 رُكوبُ الدَّرَّاجَة	 الصَّيْد	 البولِنغ
 القَفْزُ بالمِظَلَّات	 الرَّسْم	 رُكوبُ الخَيْل	 الغِناء
 كُرَةُ القَدَم	 تَسَلُّقُ الجِبال	 ألْعابُ الحاسوب	 السِّباحَة
 البَحْثُ في الإنْتَرنت	 اليُوغا	 الغَوْصُ	 صَيدُ السَّمَك

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır / Tekrarla 3

استطاع fiilini kullanarak cümleler kurunuz ve defterinize yazınız.

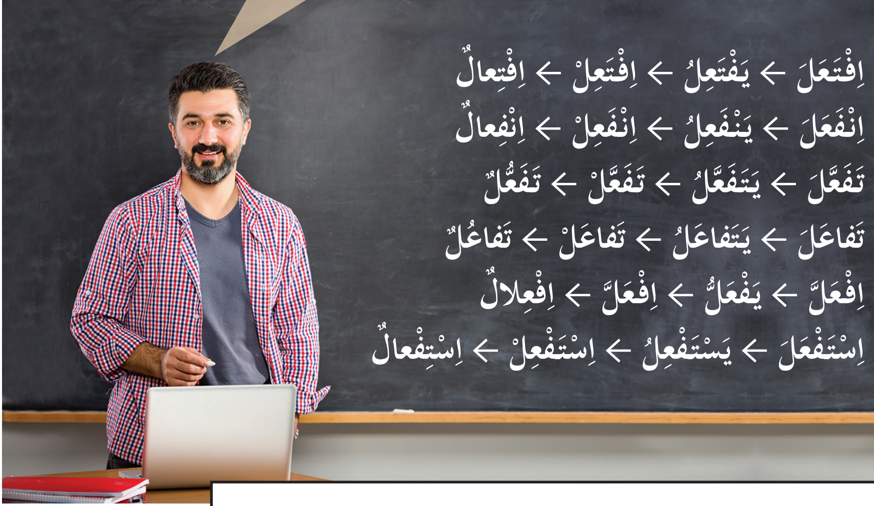
İlişkilendir / Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "İsrâ Sûresi" 64, "Rahman Sûresi" 33. ayet-i kerîmelerinde geçen استطاع fiillerinin kullanımlarını inceleyiniz.

Anlat / Paylaş

Verilen kalıp ifadeleri ezberleyiniz. Bu ifadelerle oluşturduğunuz soruları Arapça bilen arkadaşlarınızla birbirinize sorunuz.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا مـَزِيد الثّلاثي بِحَرفين أو ثَلاثة أحرف عَلى حُروفه الأصليَّة.

Selâmün aleyküm. Bugün kök harflerine iki veya üç harf eklenen sulâsî mezîd fiilleri gördük.

أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة.
هنا أمثلة الماضي والمضارع والأمر والمصدر لمَزيد الثّلاثي بِحَرْفين وثلاثة أحرف.

Tahtaya bakınız. Burada iki ve üç harf eklenen mezîd fiiller için mâzî, muzâri ve emir ve mastar örnekleri var.

okuma

قراءة

مَرَضُ نَبيلَة

نَبيلَة اِبْنَتِي الكُبْرَى. عِندَها عِشْرُونَ سَنَة. تَدْرُسُ في كُلِّيّة العُلُوم الصِّحِّيَّة في قِسْمِ القِبَالَة. أُخْتُها لَيْلَى أصْغَرُ منها بِسَنَتَيْنِ و هِيَ أيضا طالِبَةٌ في نَفْسِ الكُلية، ولكنها تَدْرُسُ في قسمٍ آخَر، في قِسْمِ التَّمْرِيض. نَبيلة سَوْفَ تَتَخَرَّجُ مِن الكلية في السَّنَةِ الْقادِمَةِ إنْ شاءَ الله و لذلك تَجْتَهِدُ كَثِيراً. قَبْلَ أُسْبُوعَيْنِ اِنْتَهَتْ مِن الاِمْتِحانات النِّهَائِيَّة و حَصَلَتْ على عَلامَاتٍ عَالِيَةٍ جِدًّا الحَمْدُ لله. و في إجازة مُنْتَصَفِ العامِ ذَهبَتْ إلى أولوداغ (الجبل العالي) للتَّرْويحِ عن النَّفْسِ و التَّزَحْلُق على الثَّلْج مع مَجْمُوعَةٍ مِن الطالِباتِ.

عَادَتْ نبيلة قبْلَ ثَلاثَةِ أيَّام مِن أولوداغ بِسلامٍ و كانتْ سَعيدةً و بِصحَّةٍ جيِّدَةٍ. رَتَّبَتْ غُرْفَتَها و أَعادَتْ النَّظَرَ إلى كُتُبِها، ثُمَّ ذَهبتْ لِزِيارَة جدِّها وجَدَّتِها لِتَسْأَلَهُما عَن حالهما و لِتُساعِدَهُما في إعْدادِ الطَّعامِ و تَنْظِيفِ الْبَيْتِ. هي تُحِبُّهُما كثيراً وتَتَرَدَّدُ إليْهما بَيْنَ الْحِينِ و الْآخَر.

لَمْ تَكُنْ نَبيلَة جَيِّدَةً في صَباحِ أمْس، كانَتْ مَرِيضَةً. أَعْتَقِدُ أَنَّها أَخَذَتْ بَرْدًا في أولوداغ. اِسْتَيْقَظَتْ من النَّوْمِ و جاءَتْ إلى مائِدَةِ الفُطُور، و لكنَّها لَمْ تَأْكُلْ و لَمْ تَشْرَبْ شَيْئًا. كانَتْ دَرَجَةُ حَرارَتِها عالِيَةً، أرْبَعِينَ دَرَجَة. أَخَذَتْ أسبرين و ذَهَبَتْ إلى فِراشِها. اِقْتَرَحْتُ عَلَيْها أن آخُذَها إلى الْمُسْتَشْفَى و لكنَّها رَفَضَتْ فَلَمْ تَقْبَلْ. أنا تَكَلَّمْتُ مَعَ الدكتورة سَمِيرة بالتّليفون و أخْبَرْتُها عَنْ حالَةِ نَبيلَة. فَأَتَتْ في الحالِ و فَحَصَتْ نَبيلَة و وَصَفَتْ لَها الدَّواء. فَذَهَبْتُ إلى الصَّيْدَلِيَّة و اشْتَرَيْتُ الدّواء. أخَذَتْ نبيلة الدّواء و اليَوم اِنْخَفَضَتْ حرارَتُها و تَحَسَّنَتْ حالَتُها الحمد لله.

Nebîle'nin Hastalığı

Nebîle, benim en büyük kızım. Yirmi yaşında. Sağlık Bilimleri Fakültesinde Ebelik Bölümünde okuyor. Kardeşi Leyla, ondan iki yaş küçük. O da aynı Fakültede öğrenci, ama başka bir bölümde; Hemşirelik Bölümünde. Nebîle gelecek yıl Fakülteden mezun olacak inşallah, bu yüzden çok çalışıyor. İki hafta önce dönem sonu sınavlarını bitirdi ve Allah'a hamdolsun çok yüksek notlar aldı. Yarıyıl tatilinde dinlenmek ve karda kaymak için bir grup öğrenciyle birlikte Uludağ'a gitti.

Nebîle üç gün önce Uludağ'dan sağlıcakla döndü, mutlu ve çok sağlıklıydı. Odasını düzenledi, kitaplarına tekrar göz attı, sonra da hal ve hatırlarını sormak, yemek hazırlamada ve ev temizlemede kendilerine yardımcı olmak amacıyla büyük annesiyle büyük babasına gitti. Nebîle onları çok sever ve zaman zaman onlara gidip gelir.

Nebîle dün sabah iyi değildi, hastaydı. Sanırım Uludağ'da soğuk almıştı. Uykudan uyandı, kahvaltı sofrasına geldi, ama bir şey yemedi ve içmedi. Ateşi yüksekti, kırk dereceydi. Bir Aspirin aldı ve yatağına gitti. Ona kendisini hastaneye götürmeyi önerdim, ama o reddetti, kabul etmedi. Doktor Semîra ile telefonda konuştum ve ona Nebîle'nin durumunu anlattım. Hemen geldi, Nebîle'yi muayene etti ve ona ilaç yazdı. Eczaneye gidip ilacını satın aldım. Nebîle ilacını aldı, bugün ise Allah'a şükür ateşi düştü ve durumu iyileşti.

alıştırmalar التَدْريبات

1- Aşağıdaki fiillerin (اِفْتَعَلَ) kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				قَرُبَ
				كَشَفَ
				نَقَلَ
				رَبَطَ
				شَغَلَ
				مَنَعَ

2- Aşağıdaki fiilleri (اِنْفَعَلَ) kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				قَسَمَ
				قَطَعَ
				فَتَحَ
				طَلَقَ
				زَعَجَ

3- Aşağıdaki fiilleri (تَفَعَّلَ) kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				شَكَرَ
				مَثَلَ
				عَلِمَ
				نَزَلَ
				حَدَثَ

4- Aşağıdaki fiilleri (تَفَاعَلَ) kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
				كَثُرَ
				نَقَصَ
				سَقَطَ
				كَسُلَ
				جَهِلَ

5- Aşağıda karışık olarak verilen ifadeleri anlamlı fiil cümleleri haline getiriniz ve Türkçeye çeviriniz.

1. المُديرانِ/ في / الوَزيرَ / المَطارِ/ إِسْتَقْبَلَ
2. بالتّليفون / الدكتورة / مَعَ / تَكَلَّمْتُ
3. طَويلاً / الدَّرْس / إِسْتَمَرَّ
4. الامْتِحان / إِسْتَعَدَّ / الطلاب / ل
5. النوم / مُبَكِّراً / البناتُ / من / إِسْتَيْقَظَتْ

6- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Araba kullanabilirim.
2. Bu kitabı kısa zamanda okuyabilirsin.
3. Arapça konuşabiliyoruz.
4. Bu konuyu öğrenebilirler.
5. Pencereyi açabilir misin Fatma?

7- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. أَهَمُّ هِوايَتي قِراءةُ الكُتُبِ.
2. أَسْتَطيعُ أنْ أَفْتَحَ هذا الباب.
3. إِسْتَعَارَ الطَّالِبُ كِتاباً مِنْ المَكْتَبَة.
4. لا أستطيع أنْ أعيشَ بِدون فلوس.
5. تَكَلَّمْتُ مَعَ الطَبيب.

8- Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

اِسْتَمَعَ:	اِسْتَغْفَرَ:
يَتَكَلَّمُ:	تَشَجَّعَ:
يَتَجاهَلُ:	اِنْفَتَحَ:
تَبارَكَ:	تَمارَضَ:
اِغْتَسَلَ:	تَعَلَّمَ:

9- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen fiillerden uygun olanı ile doldurunuz.

(سَأُدافِعُ / اِنْخَفَضَتْ / أَشْتَرِكُ / أَسْتَطيعُ / اِقْتَرَحْتُ / تَحَسَّنَتْ)

1. لا............ أَنْ أَسْبَحَ جَيِّداً.
2. ....عَنْ رِسالة الماجستير أَمامَ اللَّجْنَة.
3. ....عَلَيْهِ أن آخُذَهُ إلى الْمُسْتَشْفى.
4. سوف .... في مُؤْتَمَر دُوَلي في بَيْروت.
5. كُنْتُ مريضًا و الآن .... حَرارَتي و............حالَتي الحمد لله.

10- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanı ile doldurunuz.

(مريضَة / المطار / المَكْتَبَة / النَّظَرَ / مُسابَقَةِ)

1. فُزْتُ بالمَرْكَزِ الأَوَّل في .... القِصَّة القَصِيرة.
2. أَعْتَقِدُ أَنَّها شَرِبَتْ ماءً بارِدًا و أَصْبَحَتْ ....
3. كُنْتُ أَعْتَزِمُ أَنْ أَذْهَبَ إلى............. لِلدِّراسة.
4. رَتَّبَتْ فاطِمَة غُرْفَتَها وأَعادَتْ............ إلى كُتُبِها.
5. اِسْتَقْبَلْتُ أَبي في ....

11- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilenlerden uygun olanı ile doldurunuz.

(ب / مِنْ / مَعَ / إلى / على)

1. اِنْتَقَلَ المُعَلِّمُ ....بَيْتٍ كَبيرٍ.
2. اِقْتَرَحتْ أُمّي ......أختي أن تَذْهَبا إلى السوق معًا.
3. تَحَدَّثْنا ....طبيبِنا هذا الصَّباح.
4. اِتَّصَلْتُ.......... المُوَظَّفينَ هاتِفِيّا.
5. أُخْتي هَيْفاء أصْغَرُ ....أخي محمد بِسَنَتَيْنِ.

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

1 Sulâsî mezîd fiilleri kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 9

Diyalogla bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta bazı ibareleri ve sözcükleri günlük dilde kullanma becerisi kazandırılmaktadır.

2 Sulâsî fiile iki ve üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıplarını mazî, muzâri, emir ve mastar şekilleriyle tanıyabilme

Sulâsî Mezîd Fiil Kalıpları (İki ve Üç Harf Eklenenler)

Arapçada sulâsî fiillere iki harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıpları اِفْتَعَلَ (ifte'ale), اِنْفَعَلَ (infe'ale), تَفَعَّلَ (tefa"ale), تَفاعَلَ (tefâ'ale), اِفْعَلَّ (if'alle); üç harf eklenerek elde edilen mezîd fiil kalıbı اِسْتَفْعَلَ (istef'ale) dir. Sulâsî fiiller bu kalıplara girdiklerinde yapısal ve anlamsal açıdan bir takım değişikliklere uğrarlar. Şimdiye değin öğrenmiş olduğunuz sahîh ve mu'tel fiiller bu kalıplarda mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak çekimlenebilirler.
Sulâsî fiile iki harf eklenerek elde edilen bu kalıpların mâzî, muzâri, emir ve mastar hallerini bir tablo olarak görelim:

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِفْتِعالٌ	اِفْتَعِلْ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ
اِنْفِعالٌ	اِنْفَعِلْ	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ
تَفاعُلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
اِفْعِلالٌ	اِفْعَلَّ	يَفْعَلُّ	اِفْعَلَّ

Sulâsî fiile üç harf eklenerek elde edilen ve sık kullanılan bir kalıp aşağıda verilmektedir.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî
اِسْتِفْعالٌ	اِسْتَفْعِلْ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ

3 Arapçada sık kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

"ما هِواياتُكَ؟", "ما هِوايَتُكَ؟", "اِسْتَطاعَ –يَسْتَطيعُ أنْ..." ifadelerinin kullanımı görsellerle birlikte verilen cümlelerde tanıtılmıştır.

أَسْتَطيعُ أنْ أَكْتُبَ رِسالَةً. (Bir mektup yazabilirim.)

ما هِواياتُكَ؟ (Hobilerin nedir?)

هِواياتي السِّباحَة و القِراءَة و الإسْتِماع إلى الموسيقى. (Hobilerim yüzmek, okumak ve müzik dinlemektir.)

1 Aşağıdakilerden hangisi "ما هِوايَتُكَ؟" sorusuna verilen bir yanıt **olamaz?**

A. قِراءة الكُتب
B. الرسم
C. الرِّياضة
D. جَمْع الطوابع
E. مُطِر

2 "أنا .... أنْ أذْهَب إلى أولوداغ في الشتاء." cümlesinde boş bırakılan yere gelebilecek sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A. أَعْتَزِمُ
B. أتناوَل
C. أَكْتَسِبُ
D. أتواجَدُ
E. أسْتَقْبِلُ

3 "........مع الطَّبيبِ اليوم." Boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi **getirilemez?**

A. تَقابَلْتُ
B. أَتَناقَشُ
C. كَلَّمْتُ
D. تَحَدَّثْتُ
E. أَتَقابَلُ

4 تَجاهَلَ fiilinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Bilir göründü.
B. Cahillik yaptı.
C. Bilmedi.
D. Bilmiyor.
E. Bilmezlikten geldi.

5 ".......... قِسمٌ من كُلِّيَّة العلوم الصِّحِّيَّة." cümlesinde boş bırakılan yere gelebilecek sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A. التَّمْريض
B. الهندسة
C. الهواية
D. الرِّياضة
E. الرِّواية

6 "Mezun olacak." ifadesini aşağıdaki seçeneklerden hangisi doğru olarak karşılar?

A. سَتَخْرُجُ
B. لِيَتَخَرَّجْ
C. سَوْفَ يَخْرُجُ
D. سَوف تَتَخَرَّجُ
E. تَخَرَّجَتْ

7 "Kapı açıldı." cümlesinde fiilin anlamını aşağıdakilerden hangisi verir?

A. فَتَّحَ
B. اِنْفَتَحَ
C. أَفْتَحُ
D. اِفْتَحْ
E. تَفَتَّحَ

8 اِسْتَقْبَلَ المُديرُ الوَزيرَ في المَطارِ.

Yukarıdaki cümlenin Türkçe karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. Müdür bakanla havaalanında karşılaştı.
B. Bakan müdür ile havaalanında karşılandı.
C. Müdür, bakanı havaalanında karşıladı.
D. Bakan müdürü havaalanında kabul etti.
E. Müdür, bakanı havaalanında uğurladı.

9 "أَسْتَطيعُ أنْ......... اليابانيَّة." cümlesinin "Japonca konuşabilirim." anlamını verebilmesi için boşluğa gelmesi gereken fiil aşağıdakilerden hangisidir?

A. تَكَلَّمْتُ
B. أتَكَلَّم
C. تَتَكَلَّم
D. تُكَلِّم
E. كَلَّمْتُ

10 "Korkarım davetine icabet edemeyeceğim."

Yukarıdaki Türkçe cümlenin Arapçası aşağıdakilerden hangisidir?

A. أخافُ أنَّني لَنْ أُلَبِّيَ دَعوَتَك.
B. أخافُ أنَّني لَنْ أَقْبَلَ دَعْوَتَك.
C. أَخافُ أنَّني لَمْ أسْتَطِعْ أن أقْبَلَ دَعْوَتَك.
D. أخافُ أنَّني لا أسْتَطيعُ أن أُلَبِّيَ دَعْوَتَك.
E. أخافُ أنَّني لا أُلَبِّي دَعْوَتَك.

1. E Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. A Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 9" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. C Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiile İki Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. E Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiile İki Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. A Yanıtınız yanlış ise "Nebîle'nin Hastalığı" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. D Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiile İki Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. B Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiile İki Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. C Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiile Üç Harf Eklenerek Elde Edilen Mezîd Fiil Kalıpları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. B Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. D Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 9" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki fiillerin اِفْتَعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastarını yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
اِقْتِرابٌ	اِقْتَرِبْ	يَقْتَرِبُ	اِقْتَرَبَ	قَرُبَ
اِكْتِشافٌ	اِكْتَشِفْ	يَكْتَشِفُ	اِكْتَشَفَ	كَشَفَ
اِنْتِقالٌ	اِنْتَقِلْ	يَنْتَقِلُ	اِنْتَقَلَ	نَقَلَ
اِرْتِباطٌ	اِرْتَبِطْ	يَرْتَبِطُ	اِرْتَبَطَ	رَبَطَ
اِشْتِغالٌ	اِشْتَغِلْ	يَشْتَغِلُ	اِشْتَغَلَ	شَغَلَ
اِمْتِناعٌ	اِمْتَنِعْ	يَمْتَنِعُ	اِمْتَنَعَ	مَنَعَ

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki fiilleri اِنْفَعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
اِنْقِسامٌ	اِنْقَسِمْ	يَنْقَسِمُ	اِنْقَسَمَ	قَسَمَ
اِنْقِطاعٌ	اِنْقَطِعْ	يَنْقَطِعُ	اِنْقَطَعَ	قَطَعَ
اِنْفِتاحٌ	اِنْفَتِحْ	يَنْفَتِحُ	اِنْفَتَحَ	فَتَحَ
اِنْطِلاقٌ	اِنْطَلِقْ	يَنْطَلِقُ	اِنْطَلَقَ	طَلَقَ
اِنْزِعاجٌ	اِنْزَعِجْ	يَنْزَعِجُ	اِنْزَعَجَ	زَعَجَ

Alıştırma 3

Aşağıdaki fiilleri تَفَعَّلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
تَشَكُّرٌ	تَشَكَّرْ	يَتَشَكَّرُ	تَشَكَّرَ	شَكَرَ
تَمَثُّلٌ	تَمَثَّلْ	يَتَمَثَّلُ	تَمَثَّلَ	مَثَلَ
تَعَلُّمٌ	تَعَلَّمْ	يَتَعَلَّمُ	تَعَلَّمَ	عَلِمَ
تَنَزُّلٌ	تَنَزَّلْ	يَتَنَزَّلُ	تَنَزَّلَ	نَزَلَ
تَحَدُّثٌ	تَحَدَّثْ	يَتَحَدَّثُ	تَحَدَّثَ	حَدَثَ

Alıştırma 4

Aşağıdaki fiilleri تَفَاعَلَ kalıbında mâzî, muzâri, emir ve mastar olarak yazınız.

Mastar	Emir	Muzâri	Mâzî	
تَكاثُرٌ	تَكاثَرْ	يَتَكاثَرُ	تَكاثَرَ	كَثُرَ
تَناقُصٌ	تَناقَصْ	يَتَناقَصُ	تَناقَصَ	نَقَصَ
تَساقُطٌ	تَساقَطْ	يَتَساقَطُ	تَساقَطَ	سَقَطَ
تَكاسُلٌ	تَكاسَلْ	يَتَكاسَلُ	تَكاسَلَ	كَسُلَ
تَجاهُلٌ	تَجاهَلْ	يَتَجاهَلُ	تَجاهَلَ	جَهِلَ

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıda karışık olarak verilen ifadeleri anlamlı fiil cümleleri haline getiriniz ve Türkçeye çeviriniz.

1. المـُديرانِ / في / الوَزيرَ / المَطارِ / اِسْتَقْبَلَ

اِسْتَقْبَلَ المـُديرانِ الوَزيرَ في المطارِ. (İki müdür, bakanı havaalanında karşıladı.)

2. بالتّليفون / الدكتورة / مَعَ / تَكَلَّمْتُ

تَكَلَّمْتُ مَعَ الدكتورة بالتّليفون. (Doktorla telefonda konuştum.)

3. طَويلاً / الدَّرْس / اِسْتَمَرَّ

اِسْتَمَرَّ الدَّرْسُ طَويلاً. (Ders uzun sürdü.)

4. الامْتِحان / اِسْتَعَدَّ / الطلاب / ل

اِسْتَعَدَّ الطّلّابُ للاِمْتِحان. (Öğrenciler sınava hazırlandı.)

5. النَوْم / مُبَكِّراً / البناتُ / من / اِسْتَيْقَظَتْ

اِسْتَيْقَظَتْ البناتُ مِنْ النوم مُبَكِّراً. (Kızlar uykudan erken uyandılar.)

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Araba kullanabilirim.

أَسْتَطِيعُ أنْ أقودَ سَيّارَةً.

2. Bu kitabı kısa zamanda okuyabilirsin.

تَسْتَطيعُ أنْ تَقْرَأَ هذا الكتاب في وقْتٍ قَصيرٍ.

3. Arapça konuşabiliyoruz.

نَسْتَطيعُ أنْ نَتَكَلَّمَ اللّغَةَ العَرَبِيَّةَ.

4. Bu konuyu öğrenebilirler.

يَسْتَطيعُونَ أنْ يَتَعَلَّموا هذا المَوْضوعَ.

5. Pencereyi açabilir misin Fatma?

هَلْ تَسْتَطيعينَ أنْ تَفْتَحي النّافِذَةَ يا فاطمة؟

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. أَهَمُّ هِوايَتي قِراءةُ الكُتُبِ.
En önemli hobim kitap okumaktır.

2. أسْتَطيعُ أنْ أَفْتَحَ هذا الباب.
Bu kapıyı açabilirim.

3. اِسْتَعَارَ الطَّالِبُ كِتاباً مِنْ المـكْتَبَة.
Öğrenci kütüphaneden bir kitap ödünç aldı.

4. لا أستطيع أنْ أعيشَ بِدون فُلوس.
Parasız yaşayamam.

5. تَكَلَّمْتُ مَعَ الطَّبيب.
Doktorla konuştum.

Alıştırma 8

Aşağıdaki sözcüklerin üçlü köklerini bulunuz ve yanlarına yazınız.

اِسْتَمَعَ : سمع	اِسْتَغْفَرَ : غفر
يَتَكَلَّمُ : كلم	تَشَجَّعَ : شجع
يَتَجاهَلُ : جهل	اِنْفَتَحَ : فتح
تَبارَكَ : برك	تَمارَضَ : مرض
اِغْتَسَلَ : غسل	تَعَلَّمَ : علم

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen fiillerden uygun olanı ile doldurunuz.

(سَأُدَافِعُ / اِنْخَفَضَتْ / أَشْتَرِكُ / أَسْتَطيعُ / اِقْتَرَحْتُ / تَحَسَّنَتْ)

1. لا أَسْتَطيعُ أَنْ أَسْبَحَ جَيِّداً.
2. سَأُدَافِعُ عَنْ رِسالة الماجستير أَمامَ اللَّجْنَة.
3. اِقْتَرَحْتُ عَلَيْهِ أن آخُذَهُ إلى الْمُسْتَشْفَى.
4. سوف أَشْتَرِكُ في مُؤْتَمَر دُوَلِي في بَيْروت.
5. كُنْتُ مرِيضًا و الآن اِنْخَفَضَتْ حرارَتي و تَحَسَّنَتْ حالَتي الحمد لله.

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 10

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen kelimeler-den uygun olanı ile doldurunuz.

(مريضَة / المطار / المكْتَبَة / النَّظَرَ / مُسَابَقَةِ)

1. فُزْتُ بالمَرْكَزِ الأَوَّل في مُسَابَقَةِ القِصَّة القَصِيرة.
2. أَعْتَقِدُ أَنَّها شَرِبَتْ ماءً بارِدًا و أَصْبَحَتْ مريضَة.
3. كُنْتُ أَعْتَزِمُ أَنْ أَذْهَبَ إلى المكْتَبَة لِلدِّراسة.
4. رَتَّبَتْ فاطِمَة غُرْفَتَها وأَعادَتْ النَّظَرَ إلى كُتُبِها.
5. اِسْتَقْبَلْتُ أَبِي في المطار.

Alıştırma 11

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilenlerden uy-gun olanı ile doldurunuz.

(ب / مِنْ / مَعَ / إلى / على)

1. اِنْتَقَل المُعَلّم إلى بَيْتٍ كَبيرٍ.
2. اِقْتَرَحتْ أُمِّي على أختي أن تَذْهَبَا إلى السوق معًا.
3. تَحَدَّثْنا مَعَ طبيبِنا هذا الصَّباح.
4. اِتَّصَلْتُ بالمُوَظَّفِينَ هاتِفِيًا.
5. أُخْتِي هَيْفاء أَصْغَرُ مِنْ أخي محمد بِسَنَتَيْنِ.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أَبْشَرَ (*ebşere*) **müjdeledi, müjde verdi**

اِتَّحَدَ (*ittehade*) **birleşti**

اِتَّصَلَ (*ittasale*) **temas kurdu, görüştü, telefonla aradı**

أَحَبَّ (*ehabbe*) **sevdi**

اِحْتِفال(*ihtifâl*) **kutlama**

اِحْمَرَّ (*ihmarra*) **kızardı**

اِجْتَمَعَ (*ictema'a*) **toplandı, bir araya geldi**

اِجْتَهَدَ (*ictehede*) **çalıştı, çabaladı, gayret etti**

أَرْبَعِينَ (*erba'îne*) **kırk**

اِرْتَبَطَ (*irtabata*) **bağlantı kurdu**

اِرْتَكَبَ (*irtekebe*) **günah işledi, suç işledi**

اِسْتَأْذَنَ (*iste'zene*) **izin istedi**

اِسْتَخْدَمَ (*istahdeme*) **kullandı**

اِسْتَرْحَمَ (*isterhame*) **merhamet diledi**

اِسْتَطاعَ (*istetâ'a*) **....abildi, ...ebildi**

اِسْتَعارَ (*iste'âra*) **ödünç aldı**

اِسْتَعَدَّ (*iste'adde*) **hazırlandı**

اِسْتَعْمَلَ (*ista'mele*) **kullandı**

اِسْتَغْفَرَ (*istağfera*) **bağışlanma diledi**

اِسْتَقامَ (*istekâme*) **dimdik oldu**

اِسْتَقْبَلَ (*isakbele*) **karşıladı**

اِسْتَمَعَ (*istema'a*) **dinlemek**

اِسْتَيْقَظَ (*istaykaza*) **uyandı**

اِسْوَدَّ (*isvedde*) **karardı**

اِشْتَرَكَ (*iştereke*) **katıldı (فِي: bir şeye)**

اِشْتَرَى (*işterâ*) **satın aldı**

اِشْتَغَلَ (*iştegale*) **meşgul oldu**

اِصْفَرَّ (*isfarra*) **sarardı**

اِصْلَعَّ (*isla'a*) **kelleşti**

اِعْتَزَمَ (*i'tezeme*) **azmetti; planladı**

إِعْدَاد (*i'dâd*) **hazırlama**

اِعْوَجَّ (*i'vecce*) **topallaştı**

اِغْتَسَلَ (*igtesele*) **yıkandı**

اِفْتَتَحَ (*ifteteha*) **açılış yaptı, açtı**

اِكْتَسَبَ (*iktesebe*) **kazandı**

اِكْتَشَفَ (*ikteşefe*) **keşfetti**

اِلْتَقَى (*iltekâ*) **buluştu**

اِمْتَنَعَ (*imtena'a*) **kaçındı, geri durdu; bıraktı, terketti (عَنْ : bir şeyi)**

اِنْتَقَلَ (*intakale*) **taşındı**

اِنْتَهى (*intehâ*) **bitti (مِنْ ile birlikte - bir şeyi - bitirdi)**

اِنْخَفَضَ (*inhafada*) **düştü (sıcaklık, fiyat vs.)**

اِنْدَفَعَ (*indefe'a*) **atıldı, itildi**

اِنْزَعَجَ (*inze'ace*) **rahatsız oldu**

اِنْفَتَحَ (*infeteha*) **açıldı**

اِنْفَجَرَ (*infecera*) **patladı**

اِنقادَ (*inkâde*) **sürüklendi**

اِنقَضى (*inkadâ*) **geçti (zaman)**

اِنْكَسَرَ (*inkesere*) **kırıldı**

بَعْدُ (*ba'du*) **henüz**

تَبارَكَ (*tebâreke*) **övüldü**

تَجاهَلَ (*tecâhele*) **bilmezden geldi**

تَجَوَّلَ (*tecevvele*) **dolaştı**

تَحَسَّنَ (*tehassene*) **iyileşti**

تَحَمَّلَ (*tehammale*) **üstlendi, yüklendi, sorumluluğunu aldı**

تَدَاخَلَ (*tedâhale*) **müdahale etti**

تَدْخين (*tedhîn*) **sigara içmek**

تَرَاجَعَ (*terâce'a*) **geri çekildi**

تَرَدَّدَ (*tereddede*) **gelip gitmek, sık sık uğramak (إلى/على: bir yere)**

تَزَحْلُق (*tezahluk*) **kayma, kayak**

تَساقَطَ (*tesâkata*) **yavaş yavaş düştü, yağdı (kar vs.)**

تَشَجَّعَ (*teşecce'a*) **cesaretlendi**

تَعَارَفَ (*te'ârafe*) **tanıştı**

تَعاوَنَ (*te'âvane*) **işbirliği yaptı, yardımlaştı**

تَعَلَّمَ (*te'alleme*) **öğrendi**

تَعَهَّدَ (*te'ahhade*) **söz verdi; üstlendi**

تَفَرَّقَ (*teferraka*) **dağıldı**

تَقابَلَ (*tekâbele*) **buluştu (مع: biri ile)**

تَكاتَبَ (*tekâtebe*) **yazıştı (مع: biri ile)**

تَكاسَلَ (*tekâsele*) **üşendi, tembellik etti**

تَكَلَّمَ (*tekelleme*) **konuştu**

تَمارَضَ (*temârada*) **hastaymış gibi yaptı**

تَمَثَّلَ (*temessele*) **canlandı, somut örneği haline geldi**

تَمْرِيض (*temrîd*) **hasta bakımı, hemşirelik**

تَناسَى (*tenâsâ*) **unutmuş göründü**

تَنَاقَشَ (*tenâkaşa*) **tartıştı (مع: biri ile)**

تَناقَصَ (*tenâkasa*) **azaldı, eksildi**

تَنَاوَلَ (*tenâvale*) **ele aldı**

تَنَزَّلَ (*tenezzele*) **düzeyine indi**

تَنْظِيف (*tanzîf*) **temizleme**

تَواجَدَ (*tevâcede*) **bulundu**

تَوَجَّهَ (*teveccehe*) **yöneldi**

تَوَقَّفَ (*tevakkafe*) **durakladı**

خِياطَة (*hıyâta*) **dikiş dikme**

دافَعَ (*dâfa'a*) **savundu (عَنْ: bir şeyi, birini)**

دُوَلِي (*duvelî*) **uluslararası**

رَتَّبَ (*rettebe*) **tertipledi, düzenledi**

رِسالَة (*risâle*) **tez; mesaj, mektup**

رَفَضَ - يَرْفُضُ (*rafada - yerfudu*) **reddetmek, kabul etmemek**

رُفوف (*rufûf*) **raflar** (t.) رفّ (*raf*)

سابِع (*sâbi'*) **yedinci**

سارّ (*sârr*) **sevindirici**

صَيْد (*sayd*) **avlanma**

صَيْدَلِيَّة (*saydaliyye*) **eczane**

عاشِر (*'âşır*) **onuncu**

عالِيَة (*'âliye*) **yüksek**

قِبالَة (*kıbâle*) **ebelik**

قَبِلَ - يَقْبَلُ (*kabile - yakbelu*) **kabul etmek**

فُلُوس (*fulûs*) **para** (t.) فِلْس (*fils*) **bozuk para, kuruş**

لَبَّى (*lebbâ*) **icâbet etti**

لَجْنَة (*lecne*) **kurul, komisyon**

لِقاء (*likâ'*) **buluşma**

مُؤْتَمَر (*mu'temer*) **toplantı, kongre, konferans**

مُؤَلِّف (*mu'ellif*) **yazar**

مُساعَدَة (*musâ'ade*) **yardım**

مَشْغُول (*meşgûl*) **meşgul (بِ: bir şey ile)**

مُناقشة (*munâkaşa*) **savunma (tez vb.), tartışma**

نَظَّمَ (*nazzama*) **düzenledi**

هِوايَة (*hivâye*) **hobi**

وَصَفَ (*vasafa*) **vasf etti, niteledi; reçete etti**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

أَعَادَ النَّظَرَ إلى.... (*e'âde'n-nazar ilâ….*) **…'e (birine, bir şeye) tekrar göz attı**

بارك الله فيك (*bâreka'llâhu fîk*) **Allah seni bereketlendirsin (teşekkürler)**

بَيْنَ الحِينِ و الآخَر (*beyne'l-hîni ve'l-âhar*) **zaman zaman**

تِلاوَة القُرْآن (*tilâvetu'l-kur'ân*) **Kur'ân okuma**

تَمَنَّى ل...التَّوْفيق (*temennâ li… et-tevfîk*) …**'e (birine) başarılar diledi**

جَمْع الطَّوابع (*cem'u't-tavâbi'*) **pul koleksiyonu yapmak**

دَرَجَة الحَرَارَة (*derecetu'l-harâre*) **sıcaklık derecesi (ateş)**

رَبُّنا يُعِينُكَ (*rabbunâ yu'înuk*) **Allah sana yardım etsin**

لِلتَّرْويحِ عَنِ النَّفس (*li't-tervîh 'ani'n-nefs*) **dinlenmek, kendini rahatlatmak**

وَصَفَ ل... الدواء (*vasafe li ….ed-devâ'*) **…' e (birine) reçete yazdı**